

Toch gewonnen!

Omslag: De huidige begraafplaats in Zwartewatersklooster. Op deze locatie zijn fundamenteën van het klooster gevonden.

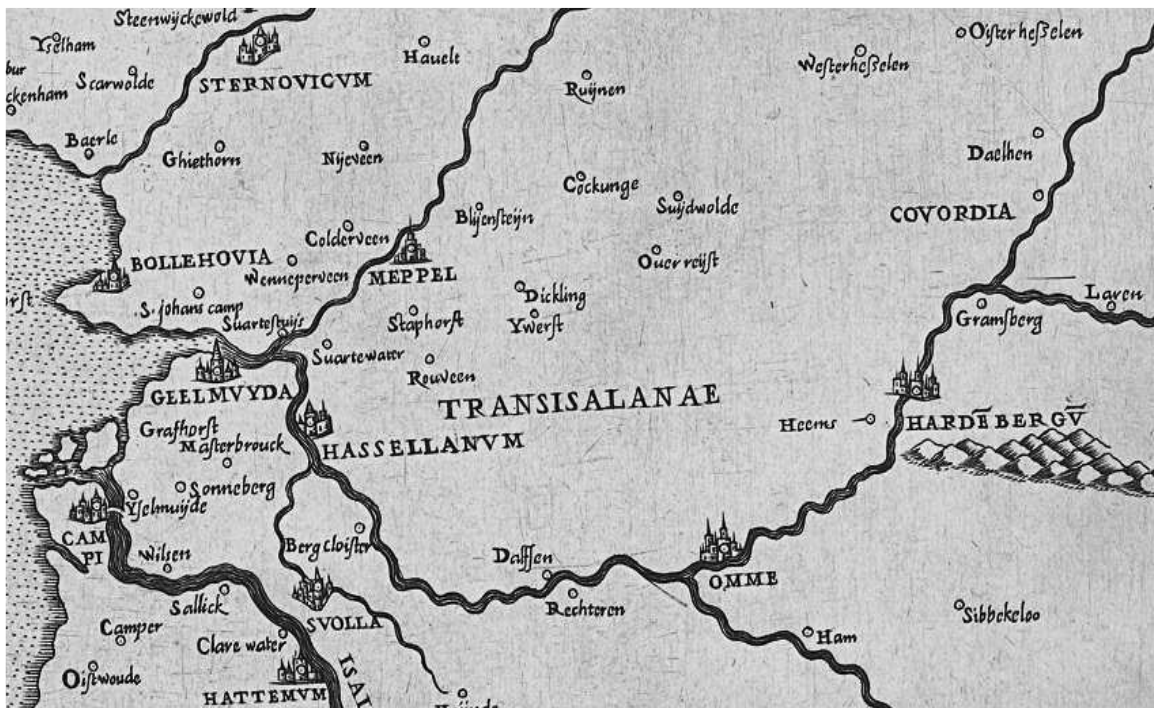

Toch gewonnen!

Gert Timmermans

Wat is een landkaart waard? Een plek waar wat bijzonders plaatsvindt, een moment van historie. Een plaats van handeling. In tijden van vroeger en in het heden. Of het nu in de 13de of in de 21ste eeuw is. Hier ontdekken mensen telkens hetzelfde. Hoe wordt onrecht recht gebogen? Hoe krijgen mensen hun eigen plaats? Dat maakt het leven in beide eeuwen gelijk aan elkaar.

Voorwoord

Zwartewatersklooster anno nu.
Een verstilde plek aan het Zwartewater. In deze tijd ademt hier de middeleeuwen. Enkele boerderijen staan vredig bij elkaar op een verhoging, uitkijkend over de omgeving. Alsof ze gezien willen worden. Kijk ons eens: hier is geschiedenis te vinden. Onze naam herinnert ons nog aan vroeger. Aan de tijd dat het hier druk was. Eeuwen geleden werd hier gebouwd.

Zwartewatersklooster anno 1233.
Een en al bedrijvigheid aan het Zwartewater. Er wordt een klooster gebouwd. Een ideale plek in het landschap. De verhoogde zandrug zorgt voor zichtbaarheid. De ondergrond is zo stevig dat bouwen van huizen gemakkelijk gaat. Kom bij ons op bezoek: Wij trotseren de eeuwen! Wij kunnen jaren vooruit. Nog eeuwen later zullen ze ons herinneren.

Zwartewatersklooster van 1233 tot nu.
Jaren gaan en jaren komen. Door ons is het naburige Hasselt groot geworden. Ons gehucht heeft er voor gezorgd dat er gehandeld kon worden. Handel in stenen voor het buitenland. Dat vervult ons met trots. Niets is er meer te vinden van het klooster van toen. En toch leeft dat klooster voor ons.

Ons gehucht heet niet voor niets **ZwartewatersKLOOSTER**.

De basis voor het verhaal:

Het Zwartewatersklooster 1233:

In 1233 werd op een rivierduin, op een uur gaans ten noorden van Hasselt, een klooster gesticht dat later, naar de rivier, de naam Zwartewaterklooster zou krijgen. De oorspronkelijke naam van dit vrouwenklooster was "Mons Sanctae Mariae", ofwel "Mariënberg"..... *en de rest is te lezen in de bijlage ⁱ*

1. Klaas 1

Als een wervelwind komt Klaas de keuken binnenstormen. “Moet je nu eens horen wat er bij Hasselt is gebeurd.” Moeder Hille, die bijna omvergeblazen wordt, maant hem eerst tot rust: “Hier, neem een stoel en een kom melk, dan kun je beter nadenken. En vertel dan rustig wat je hebt meegemaakt.”

Klaas komt net terug van de markt in Hasselt. Van kopen is weinig gekomen. “De markt was helemaal leeg, niemand was er te vinden, ook geen kooplui. Langs het Swartewater wel, daar stond de hele kade vol. En ik heb gezien wat ze van het schip haalden: vier dode mannen.”

Samen met moeder Hille bewoont Klaas de boerderij in 't Rouwe Véene. Een jaar of tien geleden is zijn vader overleden aan een vreemde ziekte. Hij kreeg in korte tijd overal uitslag met zweren en harde bulten. En voordat ze konden hopen op herstel was hij overleden.

Nu worden elke dag de drie koeien die ze hebben door moeder en hem gemolken en de varkens gevoerd. De kippen op het erf scharrelen zelf hun eten zelf wel bij elkaar. Daarnaast zorgt hij voor het voer voor de beesten.

Maar de laatste weken merkt Klaas dat er wat veranderd in de omgeving van de boerderij. Hij ziet vaker vreemde mensen langs de boerderij lopen. Hij wil ze binnenkort aanhouden om er een praatje mee te maken en te vragen wat ze aan het doen zijn.

“Jongen, toch”, moeder slaat haar handen voor haar mond, “heb je dat zelf gezien?”

“Ja moeder, en ik weet ook hoe het gekomen is”, zegt Klaas.

“Zo’n tien jaar terug woonde er in Friesland een kampvechter. Overdag verdiende hij zijn geld met de tweekamp en als hij dan ’s avonds thuiskwam begon hij te drinken. Zijn vrouw moest het daarbij geregeld ontgelden. Bont en blauw werd ze geslagen. Je snapt wel dat iedereen daar schande van sprak, maar als het er op aankomt greep niemand in.

Op een zondag was de vrouw te ziek om naar de kerk te gaan. ’s Middags kwam de priester om haar het heilig sacrament, de communie, te bedienen.

De priester had nog maar net een stap binnen de deur gezet of de kampvechter bood hem een pot bier aan. De priester weigerde dit. De kampvechter sloeg de priester zo hard, dat de kelk met de hosties uit zijn handen viel. De geheiligde deegwaren vielen op de ongewijde grond. Dat was een grote heiligschennis. Maar dan gebeurde het. Buren kwamen op het lawaai af en zagen iets bovennatuurlijks. Allemaal ‘lichtende sterretjes’ dansten op de plek waar de hosties terecht waren gekomen. De priester sprak meteen een vloek uit over de grond waar alles op gevallen was. En, naar ik vernomen heb, is de vechter door de kerk in de ban gedaan.”ⁱⁱ

Hille kijkt hem aan en zegt: “Maar ik kan me niet voorstellen dat dat in Hasselt is gebeurd?” “Nee”, zegt Klaas, ”dat is ook niet zo, maar in Hasselt was door een storm het water in het Swartewater zo hoog geworden dat daar een kelk aanspoelde. De priester van de kerk nam

die mee en zag het als een teken van Gods verschijning. Hij bouwde er een kleine kapel omheen.”

Hille kijkt Klaas eens goed aan en steekt dan een duim omhoog. “Hoelang heb je daarop moeten zuigen voor dit verhaal? Ik geloof er niets van.” Klaas, die dit al gemerkt had, antwoordt alleen maar met: “De mensen in het hele land komen hier naar toe om er voor te knielen.” Moeder Hille schudt haar hoofd en zegt: “Het is de mensen niet alleen in hun duim geslagen, maar ook in hun hoofd. Maar wat heeft dat met die dode mannen te maken?”

Klaas doet een extra duit in het zakje en zegt: “Die vier dode mannen die met het schip aan wal werden gebracht, waren aan het vechten voor de bisschop. Door arme Drentsche boeren zijn ze gedood en met hen nog vierhonderd anderen.

Dan pakt Hille met beide handen haar hoofd vast en roept uit: “In welke tijd leven we toch?”

2. Judith 1

Om het kasteel in Vollenhove stormt het. De wind giert aan het eind van de middag wild om alle hoeken van het huis. De vlammen in de haard zijn er zelfs onrustig door. Er zijn wat extra kaarsen aangestoken. De meeste luiken, vooral die op de wind staan, zijn dicht. De kou dringt anders zomaar naar binnen en zou de behaaglijkheid verdrijven.

Judith merkt van alle windvlagen niets. De storm buiten ontgaat haar. Wat daar gebeurt laat haar koud. In haar hoofd is het onrustig, daarin stormt het.

Eerder op de dag, net voor het middagmaal, begon de onrust op het kasteel. Daarvoor was het in het begin van de morgen nog redelijk rustig in de lucht.

De etensgeuren trekken door het hele huis. Het wild dat geroosterd wordt boven het vuur zorgt voor nog meer trek. Nog even en Judith wordt geroepen om aan tafel te komen.

Daar hoort ze haar naam al. Maar niet zoals al die andere dagen om aan de tafel te schikken. Deze keer is het krachtig, bijna kortaf en toch ook weer vragend. Van schrik laat ze haar borduursel vallen. Dat is niet voor het eten, denkt ze.

Wanneer ze de etenszaal binnenkomt ziet ze niet alleen haar vader, maar ook een vreemdeling.

Het is haar meteen duidelijk dat vader een boodschap te horen heeft gekregen waar hij niet meteen raad mee weet. Dat is wel aan zijn gezicht af te lezen. Hij kijkt niet blij of vrolijk, maar ook niet bezorgd.